

CLAUDE QUÉTEL

Totul despre *Mein Kampf*

Traducere: Gina Belabed

NICULESCU

Cuprins

<i>Introducere. Când Mein Kampf pornește din nou la război.....</i>	<i>5</i>
1. Cine era Hitler înainte de <i>Mein Kampf</i> ?	15
2. Cum s-a născut <i>Mein Kampf</i> ?	41
3. Ce spune <i>Mein Kampf</i> ?	57
4. <i>Mein Kampf</i> anunță viitoarele crime ale celui de-al Treilea Reich?	93
5. <i>Mein Kampf</i> este singura carte a lui Hitler?	105
6. Cum a fost distribuit <i>Mein Kampf</i> în Germania?.....	113
7. Franța a ignorat <i>Mein Kampf</i> ?	133
8. Ce alte țări au publicat <i>Mein Kampf</i> ?	167
9. În timpul Procesului de la Nürnberg, <i>Mein Kampf</i> a fost menționat?.....	181
10. Ce s-a întâmplat cu <i>Mein Kampf</i> până în zilele noastre?	191
<i>Concluzii. Ar trebui ca Mein Kampf să fie ars?</i>	<i>213</i>
<i>Bibliografie selectivă</i>	<i>219</i>

Cine era Hitler înainte de *Mein Kampf*?

În momentul apariției lui *Mein Kampf*, în anul 1925, Adolf Hitler are deja treizeci și șase de ani. El s-a născut la 20 aprilie 1889, la Braunau am Inn, în Austria, foarte aproape de granița bavareză, într-o familie destul de modestă și pe care astăzi am numi-o reconstituită. El este al treilea fiu din cea de-a treia căsătorie a unui modest funcționar vamal austriac, Alois Hitler, pe atunci în vârstă de cincizeci și nouă de ani, și copilul nelegitim al unei servitoare al cărei nume l-a purtat în primii treizeci și nouă de ani de viață: Schicklgruber. Numele de familie Hitler a variat: Hiedler, Huetler... Mama sa, Klara Pölzl, de douăzeci și nouă de ani, a fost, rând pe rând, guvernantă, apoi amantă, înainte de a deveni soția lui Alois Hitler. Fiind veri, ei au trebuit să ceară o dispensă episcopală pentru a se putea căsători. Micul Adolf trăiește sub același acoperiș, la adrese care se schimbă frecvent, cu un frate vitreg, Alois, o soră vitregă, Angela, și mai târziu o soră, Paula. Alți patru copii au murit din fragedă copilărie, așa cum se întâmpla destul de des pe vremea aceea.

Copilul Hitler intră la școala primară din Leonding, lângă Linz. Din acești primi ani s-a păstrat o fotografie cu colegii săi de clasă, pe când el avea doar zece ani. În clasă sunt nu mai puțin de patruzeci și opt de elevi, așezați pe șase rânduri etajate. Tânărul Adolf s-a plasat în rândul cel mai de sus și în centru, depășindu-și colegii vecini cu o jumătate de cap. El își scrutează

obiectivul părând foarte sigur de sine (nu îndrăznim să scriem „dominator”). Caracterul său pare deja afirmat, dar nu și plăcerea de a studia, mai ales că mediul familial nu prea îl stimulează. Această tendință se confirmă în școala generală, *Realschule* din Linz. Hitler a spus mai târziu că a abandonat studiile pentru a se opune planurilor tatălui său, care voia să-l facă funcționar. Ar fi cu siguranță mai corect să spunem că, de fapt, studiile l-au abandonat pe el. Hitler este leneș, indisciplinat și visător, gândindu-se oarecum la o carieră de artist, dat fiind că își manifestă unele aptitudini pentru desen. Conflictul cu tatăl său este cu atât mai greu de evitat, cu cât acesta din urmă exercită un control riguros asupra familiei sale și aplică pedepse corporale. Deja fiul cel mare, Alois, a plecat de acasă la paisprezece ani, pentru că se certase cu tatăl său. Adolescentul are din ce în ce mai multe note proaste, însă el crede că profesorii lui, cu una sau două excepții, sunt tirani și idioți. Fiind incapabil să respecte disciplina școlară, forțat din această cauză să schimbe mai multe școli, măcar se instruieste citind? În copilărie, a devorat romanele de aventuri ale lui Karl May, extrem de popular. Pare să-i placă istoria, dar fără a o studia în mod constant și aplicat.

Hitler este întotdeauna descris ca un autodidact, dar există mai multe moduri de a fi astfel. În cazul lui, suntem departe de autodidactul Sartre, surprins într-o bibliotecă pe când citește *La Tourbe et les Tourbières* („Turba și turbierile”), pur și simplu pentru că a ajuns la litera „T”. Încă din fragedă copilărie, Adolf Hitler se dovedește a fi un leneș incorigibil.

Tatăl său moare subit în anul 1903, lăsându-l mai mult ca oricând pradă reveriilor sale. De acum, el este singurul bărbat din casă. Găzduit de un corespondent din Linz, el își vede mama doar duminica. Duce un trai singuratic și probabil că suferă din

cauza eșecurilor sale școlare. Are o constituție slabă, fiind descris astfel de către unul dintre puținii săi prieteni, dacă nu chiar singurul, August Kubizek¹, pe care l-a cunoscut la Linz: „Avea o postură dreaptă, o conformație zveltă, o față palidă și subțire, aproape ca aceea a unui ftizic, o privire uimitor de limpede, ochi strălucitori.” Departe de a avea un viitor de funcționar, oricum imposibil din cauza slabelor sale rezultate școlare, departe, de asemenea, de învățarea unei meserii, Hitler se gândește mai mult ca niciodată să devină artist, un mare artist. În mai 1906, mama sa a reușit, nu fără dificultăți, să strângă suficienți bani pentru a-i oferi o lungă ședere la Viena. Totul l-a încântat aici, mai ales arhitectura, dar și opera. Hitler ar fi putut, pentru o lungă perioadă de timp, să continue să trăiască pe spinarea mamei și a micului ei buget de văduvă, dar aceasta se îmbolnăvește de cancer și are nevoie de o intervenție chirurgicală. Femeia moare la 21 decembrie 1908. Cu puțin timp înainte de a se stinge, i-a dat fiului său mica ei parte de moștenire pentru ca acesta să se înscrie la Școala de Arte Frumoase din Viena. Tânărul fusese respins la examenul de admitere, dar el nu îi spusese nimic mamei sale aflate pe patul de moarte, preferând să rămână la Viena. De altfel, nu va mai încerca niciodată să se prezinte la un nou examen. Atunci au început anii de foame în capitala austriacă, potrivit unei tradiții puternic ancorate și inițiate de Hitler însuși în *Mein Kampf*. Se pare totuși că trebuie să relativizăm. O mică alocație de orfan

¹ Cu excepția acestui portret, pentru care nu există niciun motiv de a-i contesta corectitudinea, trebuie să punem sub semnul îndoielii mărturia lui August Kubizek, cu toate că este singura din această perioadă, publicată în 1953 (*Adolf Hitler, Mein Jugendfreund*) și tradusă în franceză în 1954 (*Adolf Hitler, mon ami d'enfance* – „Adolf Hitler, prietenul meu din copilărie”, Gallimard). (n. a.)

i-ar fi asigurat de fapt condițiile minime de trai*.² Atunci când, în toamna anului 1909, Hitler își părăsește camera modestă unde locuia cu chirie pentru a merge din hoteluri rău famate în adăposturi de noapte, se pare că, în realitate, plecând fără să lase nicio adresă, a urmărit să se sustragă obligațiilor militare. Nu pentru că ar fi antimilitarist sau pacifist, ba chiar dimpotrivă, ci pentru că nu vrea să-și efectueze serviciul militar într-un stat multinațional, precum cel al Habsburgilor.

De fapt, începând din 9 februarie 1910 el este găzduit la *Männerwohnenheim* (un cămin pentru bărbați) de pe Meldemannstrasse, care nu are nimic de-a face cu un adăpost de noapte. Este vorba despre o pensiune subvenționată de către municipalitatea orașului care, la prețuri extrem de mici, oferă alimente suficiente, un dormitor comun cu spații delimitate și o cameră mare, comună, cu bibliotecă și ziare. Încă departe de a avea un loc de muncă regulat, Hitler rămâne aici trei ani și jumătate, pictând cărți poștale și mici acuarele reprezentând străzi și monumente din Viena, de asemenea peisaje, nu după natură, ci copiind alte reproduceri. Reinhold Hanisch, un tovarăș de suferință, condamnat în justiție, dar descurcăreț, se ocupă de vânzarea lor.³ În afară de cărți poștale și de acuarele, vindea mici afișe publicitare de circumstanță pe care micii comercianți doreau să le comande.

* Precizăm că pentru unii autori citați în notă sau în corpul textului, referințele sunt incluse în *Bibliografia selectivă* de la sfârșitul volumului.

² A se vedea Joachim Fest. (n. a.)

³ Un desen sau o mică acuarelă care se vindea cu greu (între 3 și 10 coroane) în acești ani la Viena valora între 6.000 și 8.000 de mărci germane (între 27.000 și 36.000 de euro), atunci când Hitler a devenit stăpânul celui de-al Treilea Reich. Hanisch a vândut apoi picturi false cu semnătura lui Hitler, înainte de a fi arestat de către poliția austriacă în 1936. În iunie 2015, cincisprezece dintre aceste lucrări, de altfel considerate mediocre de către

Situația sa financiară se îmbunătățește din mai 1911, atunci când intră în posesia unei mici moșteniri primite de la o mătușă din partea mamei. Acum poate să își reducă „producția artistică” și să se dedice și mai mult activității care îi ocupă cea mai mare parte a timpului, de când se află la Viena: lectura asiduă a ziarelor în cafenele și în căminul de pe Meldemannstrasse. Citește, de asemenea, cărți și broșuri cu privire la problemele care agită epoca. Hitler descoperă politica fără însă a participa la aceasta câtuși de puțin. El citește, ascultă, învață. Calitățile sale fizice și intelectuale nu sunt foarte numeroase, dar este dotat cu o memorie excepțională, în detrimentul abilităților de analiză. Ne putem întreba despre inteligența sa reală.

Trei partide majore domină viața politică a Austriei: social-democrații, socialiștii creștini și naționaliștii pangermaniști. Încă de la început, simpatiile lui Hitler s-au îndreptat către aceștia din urmă. El se simte, se vrea german, unul dintre acei germani deveniți minoritari într-o Austro-Ungarie cu mai multe naționalități. Citește, cu siguranță, cărțile și articolele lui Georg Ritter von Schönerer (1842-1921), om politic de extremă dreaptă din Mișcarea Națională Germană. La apogeul carierei sale, acesta devine obiectul unui adevărat cult în Austria. Sub conducerea sa, etnicii germani din Austria devin pangermaniști radicali, anti-semiți și *völkisch* („naționaliști”).

Mișcarea *völkisch*, apărută în Germania la sfârșitul secolului al XIX-lea, cu numeroasele sale asociații, cultivă o obsesie pentru rădăcinile străvechi ale *Volk*-ului („popor”, „națiune”) germanic,

specialiști, au fost scoase la licitație în Germania pentru suma de 400.000 de euro. Piesa cea mai scumpă, reprezentând reproducerea unui castel din Bavaria, a fost adjudecată de un cumpărător chinez pentru 100.000 de euro. Toți cumpărătorii au solicitat păstrarea anonimatului. (n. a.)

precum și pentru „puritatea rasială”. Acest „rasi(al)ism”, care va ocupa în curând atât de mult loc în ideologia lui Hitler, pornește de la premisa existenței raselor în cadrul speciei umane și consideră că unele dintre acestea sunt superioare altora și că această superioritate permite o hegemonie istorică. Acest rasialism se hrănește printre altele cu așa-numita doctrină a „darwinismului social”, apărută în secolul al XIX-lea (și, de altfel, dezaprobată de Darwin), potrivit căreia lupta pentru existență dintre indivizi este sursa fundamentală a evoluției umane. „Supraviețuirea celui mai adaptat” (Herbert Spencer, în 1864) implică eliminarea celor mai puțini apti, care nu trebuie să fie protejați, în caz contrar grupul punându-se în pericol și devenind slab în fața grupurilor sociale rivale.

În anul 1882, Schönerer și susținătorii săi au conceput „Programul Linz”, în care pangermanismul rasial a încorporat un antisemitism pe atunci foarte răspândit în Austria. În acest program se afirmă că „lichidarea influenței evreiești din toate sectoarele vieții publice este esențială, dacă dorim ca reformele planificate să fie duse la bun sfârșit.” Schönerer trece dincolo de acest antisemitism social, vorbind despre un antisemitism rasial. Potrivit lui, convertirea unui evreu la creștinism nu are nici cea mai mică importanță: „Murdăria se află în sânge.” Trebuie să apărăm sângele german. Acest etnonaționalism german mai cuprinde și un antislavism radical.

Hitler citește din Schönerer așa cum îl citește pe vienezul Guido von List (1848-1919), ocultist și promotor al arianismului, provenit direct din darwinismul social: o rasă pură, indo-europeană superioară, rasa ariană. Tot von List (care își uzurpă particula *von*) face cunoscută svastica, simbolul soarelui la vechii germani (de fapt, unul dintre cele mai vechi simboluri ale omenirii), din

care face insigna celui „de neînfrânt”, a celui „puternic de sus”. Și tot List anunță vremuri noi: „Suntem în zorii unei treziri depline a spiritului ario-germanic, chiar dacă este vorba doar despre o minoritate.”

Hitler citește, probabil, Jörg Lanz von Liebensfel (1874-1954) (încă un fals „von”), vienez și discipol al lui List. Acest fost călugăr cistercian a renunțat la jurăminte în 1899, după care a început să emită teorii care glorificau rasa ariană și părul blond. El a fondat, în anul 1905, revista *Ostara*, purtând subtitlul „Revista bărbatilor blonzi și virili”, în care coexistă teme *völkisch* și rasiale. În același an publică *Theozoologie*, în care pledează pentru sterilizarea bolnavilor mintali și a „raselor inferioare” și pentru punerea lor la muncă forțată. El glorifică „rasa ariană”. Arienii sunt oameni-zei (*Gottmenschen*) care, din timpuri biblice, sunt murdăriți de „oamenii-fiare cu pielea închisă la culoare.” Arienii nu vor atinge „Dumnezeirea” decât după un „dezamestec rasial”. După război, Lanz va afirma că Hitler i-a făcut mai multe vizite pentru a consulta acele numere din *Ostara* care îi lipseau.

Hitler citește la fel de mult cotidianul vienez pangermanist *Alldeutsches Volksblatt* în care aniversările lui Schönerer sunt salutate cu un *Heil dem Führer!* („Trăiască liderul nostru!”). Ziarul îl consideră pe Schönerer drept „cel mai mare om care a fost dat vreodată poporului nostru, după Bismarck”⁴ Și mai sigur încă, Hitler urmărește îndeaproape editorialele și discursurile lui Franz Stein (cu care face cunoștință în anul 1908), lider al Mișcării Muncitorești Pangermaniste, editor al ziarului vienez *Der Hammer* și deputat celebru pentru intervențiile sale agresive. A doua zi

⁴ Citat de Brigitte Hamann, *La Vienne d'Hitler. Les années d'apprentissage d'un dictateur* („Viena lui Hitler. Anii de ucenicie ai unui dictator”) (tradus din limba germană), Ed. Syrtes, 2001. (n. a.)

după cea de-a zecea aniversare a lui Bismarck, el scrie în *Volksblatt Alldeutsches* din 1 aprilie 1908: „Poate că poporul german va avea parte de bucuria de a asista în secolul al XX-lea la nașterea unui om de acțiune care, egalându-l pe Otto von Bismarck în măreție, putere, splendoare și noblețe, va putea sfârși lucrarea neterminată.”⁵

În aceste ziare, evreii sunt în mod constant prezentați ca agenți de descompunere, corupție și perversiune. Luther îi numește „copiii diavolului”. Nu ei l-au răstignit pe Isus? Nimic nu este mai răspândit atunci în Austria, și mai ales la Viena, ca antisemitismul. Karl Lueger, primarul capitalei între anii 1897 și 1910, admirat de Hitler, manifestă el însuși un antisemitism electoralist. Stefan Zweig, care trăiește la Viena, înainte de a emigra ca evreu, scrie că Lueger a fost modelul lui Hitler și că l-a „învățat eficacitatea cuvântului de ordine antisemit, care desemna în mod clar și vizibil un adversar al nemulțumirii mic-burgeze” (*Le Monde d'hier* – „Lumea de ieri”). Se spune că Hitler și-a modelat convingerile și, în special, antisemitismul, la Viena, așa cum el însuși va afirma. Numai că anumite dovezi nu merg în această direcție, menționând mulți prieteni evrei pe care Hitler i-a întâlnit în căminele și adăposturile de noapte, respingând în orice caz imaginea unui Hitler antisemit, obsesiv și isteric. Este dificil însă să ne limităm la aceste idei aflate în gestație. Pe parcursul acestor ani de mizerie, Hitler cel ursuz și ratat începe să-și manifeste ura: ura față de habsburgi și față de Austria multinațională, ura față de marxism și față de democrația socială, ura față de parlamentarism, ura față de „Viena modernă”⁶ și, în cele din urmă, ura față de evrei. De asemenea, trebuie să luăm în

⁵ *Ibid.* (n. a.)

⁶ *Ibid.* (n. a.)

considerare introvertirea patologică a lui Hitler, care nu are prieteni adevărați și cu atât mai puțin relații cu persoane de sex feminin, care nu bea și nu fumează, și care nu se confesează nimănui, nici măcar într-un jurnal intim. S-ar putea vorbi despre un individ asocial (și totodată de un leneș cronic, incapabil de cel mai mic efort constant) dacă nu ar fi văzut perorând întruna în cafenele, în locurile publice, luând foc după lectura unui articol sau la observația cuiva. Cu toate acestea, el nu dezbate și nu dialoghează. Perorează cu înflăcărare, însă nu întotdeauna reușește să se impună în fața mărunțului său auditoriu.

Poate pentru a continua să se sustragă serviciului militar sau, poate, dimpotrivă, pentru că, având douăzeci și patru de ani, crede că autoritățile nu mai sunt interesate de el, Hitler cel nehotărât decide să plece din Austria pentru a ajunge în Germania, patria inimii sale. La 24 mai 1913, sosește la München, alături de un tovarăș din căminul de pe Meldemannstrasse. Amândoi împart o cameră mică într-un cartier sărac al orașului. Hitler continuă să-și câștige existența pictând și vânzându-și, singur de această dată, picturile. În cele din urmă, această activitate îi permite să trăiască aproape decent. Întotdeauna la fel de singuratic, el este mai interesat ca oricând de politică, mai ales în anul 1913, când tensiunea internațională crește. Ca și la Viena, el citește ziarele în cafenele, unde nu-i lipsesc deloc ocaziile de a ține discursuri. Hitler nu-și face griji în privința viitorului și se simte foarte bine la München, dar trecutul său îl prinde din urmă atunci când autoritățile austriece, prin consulatul și poliția din München, îl sومةază să se prezinte la Consiliul de revizie. El obține permisiunea de a se prezenta la Consiliul de la Salzburg, aflat mai aproape de graniță, fiind reformat ca „inapt pentru serviciul militar și auxiliar, prea slăbit. Incapabil să poarte arme.”

Suntem în februarie 1914, cu câteva luni înainte de declarația de război. Aceasta îl găsește, la 1 august (ziua declarației de război împotriva Rusiei), la Odeonsplatz din München unde, în mod excepțional, poate fi văzut manifestându-și bucuria lui în mijlocul unei mulțimi exaltate⁷. Încă din 3 august, după declarația de război împotriva Franței, Hitler reușește să se înroleze într-un regiment bavarez (comisiile militare au acum un control mai slab în privința criteriilor de încorporare). Desigur, entuziasmul lui pentru război este împărtășit de milioane de tineri germani, dar, pentru el, acum începe viața. Pentru acest național-german încrezător, angajarea în război înseamnă certificatul de cetățenie. Mai mult, pătrunderea într-o structură extrem de controlată este, pentru acest asocial, ca un colac de salvare.

Unitatea lui este transferată în Franța, în octombrie 1914. Condițiile sunt aspre, iar primele bătălii, teribile, evident, departe de imaginea pe care și-o făceau tinerii recruți, dar Hitler se va dovedi un soldat bun, curajos și bine văzut în ciuda reputației lui de morocănos care știe întotdeauna mai bine decât oricine ce are de făcut. Poate că din acest motiv – cu siguranță chiar – el nu va depăși niciodată gradul de caporal. Cu toate acestea, este decorat, primind Crucea de Fier* clasa a II-a în 1917 și clasa I în august 1918. El nu cunoaște infernul din tranșee, ci pe cel de mesager a cărui misiune este de a se deplasa printre linii pentru a transmite mesaje atunci când comunicațiile sunt tăiate. Este rănit prima dată în

⁷ Detaliu la fel de curios, fotografia este Heinrich Hoffmann, viitorul fotograf oficial al Führer-ului. În studioul său, Hitler va face cunoștință cu asistenta sa, Eva Braun. (n. a.)

* Crucea de Fier este o decorație militară a Regatului Prusiei și apoi a Germaniei, din timpul regelui prusac Frederik Wilhelm III, pe care a înstituit-o la 10 mai 1813. (n. red.)

1916, apoi gazat în octombrie 1918 și internat într-un spital din Pomerania, unde încheie războiul.

Cu siguranță că această experiență l-a schimbat pe Hitler, boemul braserilor. Celor patru ani petrecuți la Viena li s-a acordat multă atenție, dar foarte puțină celor patru ani din Marele Război. În această perioadă, el și-a desăvârșit ideile și a început să-și construiască propriile concepții despre lume, propriul *Weltanschauung* („privire înspre lume”, „viziune despre lume”). Care sunt, deci, convingerile lui și ce soartă își imaginează pentru Germania cea Mare? Iar pe măsură ce victoria atât de așteptată se îndepărtează, cine este, în ochii lui, cel vinovat de înfrângere? Mereu taciturn și solitar, Hitler nu le-a lăsat amintiri prea plăcute camarazilor săi. Nu are umor, nu bea, nu fumează și evită femeile, mai ales pe franțuzoaice – declarând că asemenea relații sunt incompatibile cu onoarea germană. I se reproșează, de asemenea, fanatismul, de exemplu atunci când se declară împotriva Armistițiului de Crăciun, în anul 1914. Singurele lui momente de afecțiune sunt dedicate unui cățeluș pe care l-a găsit între liniile frontului, pe care l-a botezat Foxl și care doarme alături de el. Patriotismul său exacerbat nu slăbește niciun moment, în timp ce războiul se prelungește, ba dimpotrivă. El blamează spiritul defetist din afara câmpului de război pe care îl descoperă cu ocazia unei permisiuni, la sfârșitul anului 1916. Va spune că a văzut în aceasta influența evreilor, dar chiar așa era într-adevăr? Camarazii săi nu își amintesc să-l fi auzit făcând declarații antisemite, la fel și în scrisorile sale de pe front (puține), chiar dacă aceasta nu înseamnă nimic pentru cineva atât de introvertit precum Hitler.

Cu toate acestea, Ministerul de Război a efectuat, în noiembrie 1916, primul recensământ al evreilor (*Judenzählung* – „numărarea